

جرایم ذل اهیت و آسایش عمومی

مجله منتقدی

کتابخانه ملی و اسناد
برگزیده جوان ترین ناشر سال ۱۳۹۰

واحد علوم عملی (فقه و حقوق) (کد-۴۰)

بهار ۱۳۹۶

شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۹۰-۹۸-۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۰۶۲۹۴
عنوان و نام پدیدآور	: جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی / مهدی منتظری.
مشخصات نشر	: یزد: انتشارات سیدعلی زاده، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص.
موضوع	: جرایم علیه امنیت عمومی -- ایران
موضوع	: Offenses against public safety -- Iran
موضوع	: جاسوسی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Espionage -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: Criminal law -- Iran
موضوع	: امنیت ملی -- ایران
موضوع	: National security -- Iran
رده بندی دیویی	: ۱۴۲۰-۳۶۴
رده بندی کنگره	: KMH۴۴۱۵/۱۶۲۰۱۳۹۶
سرشناسه	: مستند مهدی، ۱۳۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیا

نشر، پخش و فروش:

یزد، خیابان فرخی، مقابل بیمارستان، طبقه دوم، پلاک ۱۱۰ - انتشارات سیدعلی زاده

نمبر: ۳۶۲۷۲۶۹۸-۰۳۵ تلفن: ۰۳۶۲۲۰۹۰۸-۳۵ - پراخ: ۰۹۱۹۴۳۹۹۰۲۰

Sedalizade@gmail.com

جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی

مهدی منتظری

ناشر: انتشارات سیدعلی زاده

نوبت چاپ نخست - خرداد ماه ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه - قطع وزیری

صفحه آرا: سیداحمد سیدعلی زاده

چاپ، صحافی: سمن

قیمت: ۱۱۵۰۰ تومان

ISBN: 978-600-6990-98-9

شماره ثبت ۹۶-۱۷۵

فهرست مطالب

۵	 مقدمه
۹	 فصل اول
۹	 تبیین مفاهیم و تعاریف
۱۰	 جرم و مفهوم آن
۱۲	 تعریف فقهی جرم
۱۳	 تعریف جرم شناسی و جامعه شناسی جرم
۱۴	 تعریف قانونی جرم
۱۴	 تعریف افشاء
۱۵	 تعریف اسرار
۱۷	 گفتار اول - تعریف سند در لغت
۱۷	 گفتار دوم - تعریف سند در اصطلاح
۱۸	 گفتار سوم - انواع اسناد از بعد طبقه بندی آنها
۲	 گفتار چهارم - مرجع طبقه بندی اسناد و خروج آنها از طبقه بندی
۲۱	 گفتار پنجم - مجازات انتشار و افشای اسناد دولتی محرمانه و سری دولتی مصوب ۱۳۵۴
۲۳	 گفتار ششم - مقایسه سند و سر (اسناد و اسرار و تصمیات)
۲۴	 مبحث سوم: تعریف حرفه
۲۶	 گفتار اول - خصوصیات اسرار حرفه ای برای تحقق جرم

۲۹	گفتار دوم - پیشینه جرم افشای اسرار حرفه ای
۳۵	۲ - پیشینه شرعی
۴۳	مبحث چهارم - پیشینه جرم انگاری افشای اسرار حرفه ای
۴۵	گفتار اول: جرم انگاری افشای اسرار در قوانین داخلی
۴۸	گفتار دوم: جرم انگاری افشای اسرار در قوانین خارجی
۵۲	مبحث پنجم: مبانی و اهداف جرم انگاری افشای اسرار حرفه ای
۵۵	گفتار اول - حمایت از حقوق افراد
۵۶	گفتار دوم - حفظ نظم عمومی جامعه
۵۸	گفتار سوم - قانیندی، حفظ اعتبار اجتماعی حرفه ها
۵۹	گفتار چهارم - حمایت از حریم فردی در جریان کشف جرم و تحصیل دلیل
۶۲	مبحث ششم: تعاریف جاسوسی
۶۲	گفتار اول: تعریف جاسوسی در قانون
۶۴	گفتار دوم: تعریف جاسوسی در اصطلاح
۶۴	گفتار سوم: تعریف جاسوسی در قانون
۶۵	گفتار چهارم: تعریف جاسوسی در فقه
۶۶	گفتار پنجم: تعاریف جاسوسی در حقوق کیفری
۶۹	گفتار ششم: نقد و بررسی تعاریف حقوقدانان
۷۰	گفتار هفتم: تعاریف جاسوسی در اسناد بین المللی و حقوق بین الملل
۷۸	فصل دوم: جایگاه، مبانی و ارکان جرم جاسوسی
۷۸	مبحث اول: جایگاه جاسوسی در جرایم علیه امنیت کشور
۷۸	گفتار اول - جرم جاسوسی در قوانین قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران
۱۱۴	گفتار اول: تشدید و تخفیف مجازات در جرایم علیه امنیت کشور
۱۱۹	فصل دوم
۱۱۹	افشای اسرار نظامی و دولتی و اسرار حرفه ای
۱۷۵	منابع

مقدمه

در آشفته بازار امروزی که منحنی بزهکاری سیر صعودی خود را طی می کند متخلل از اراع و اقسام ابزارهای پیشرفته علمی و تکنولوژیکی را در مسیر بزهکاری به خدمت گرفته کسی توان با وضع قوانین و تفاسیر صحیح از آنها و اجرای دقیق این قوانین به واسطه ماریان باعث افتخار و موفقیت هر کشوری در سیاست کیفری خواهد بود و در سطح ملی صحنه های بین المللی اعتبار خود را درخصوص جرم زدایی افزایش می دهد.

درخصوص جرایم علیه امنیت می توان گفت، با انجام هر جرم ضربه ای بر پیکره امنیت کشور وارد می شود و غرور ملی شهروندان را جریحه دار و نظام سیاسی مملکت را مختل می سازد به لحاظ اهمیت موضوع است که با مجرمین جرایم علیه امنیت بخصوص جاسوسان و خائنین به میهن در کلیه طامه ای حقوقی جهان طی اعصار مختلف با شدت و حدت تمام تری برخورد شده و در تاریخ تاریخی جوامع بشری و قوانین ایران چه قبل از انقلاب و چه بعد از انقلاب مورد اسرار است. بنا به جهات مذکور بررسی جرایم افشای اسرار و اسناد از ابعاد مختلف سیاسی، امنیتی، حقوقی و اجتماعی ضروری بنظر می رسد لیکن علیرغم اهمیت موضوع متأسفانه در کشور ما از نظر حقوقی بیان نشده و حقوقدانان در این خصوص نظراتی بر این صورت پراکنده ارائه داده اند اما درخصوص افشای اسرار حرفه ای و صدمات معنوی می توان گفت که انسان موجودی اجتماعی است و بعلمت برخورداری از این خصیصه، همواره در طول تاریخ با تشکیل گروهها، قبایل و طوایف، سعی بر ایجاد زندگی

جمعی نموده است. بشر از زمانیکه رو به زندگی جمعی نهاد، جهت دستیابی به نظم اجتماعی به ناچار از برخی حقوق و رفتارها صرفنظر نمود و در جهت استقرار نظم و شکل گیری جامعه به اصول و قراردادهایی که از اداب و سنن و ملیت و مذهب نشأت گرفته بود روی آورد. هر چند علی الظاهر برخی از این قواعد و قراردادهای اجتماعی با تنوع و خو و نیازهای غریزی عده ای از آنها هماهنگ نبود. تکامل جوامع، روز به روز مسرعه شرفت و ترقی را طی نمود تا به امروز که در حد اعلای خود رسیده است ناگزیر این زندگی اجتماعی، تعارض افکار و اندیشه ها و منافع افراد را نیز در پی خواهد داشت. این امر نشأت گرفته از تنوع سلائق و تعارض منافع افراد است. در نهاد هر انسانی عنصری نهفته است. یکی عنصر عجز و ناتوانی و دیگری اختیار و آزادی. انسان به سبب عجز که دارد، هم در تأمین معاش و گذران زندگی با تنگناها و مضایق درگیر است و هم در رسیدن به مال و خواسته هایش، آنگونه که می خواهد موفق نیست. چه اینکه عاجز است و توان دست یازیدن به تمام خواسته ها و آرزوهایش را ندارد. در کنار این عجز از قدرت اختیار و آزادی برخوردار است. از این رو می خواهد با استفاده از این عنصر به حريم دیگران تجاوز کند، تا بلکه بتواند با ظلم و تعدی هم که شده، خواسته هایش را جامعه عجز بر این رفتار، باعث تحقق جرم در جامعه می شود. بدین لحاظ، جرم بعنوان پدیده ای اجتماعی و انسانی، از دیر باز در جامعه وجود داشته و دارد. تفکر جامعه بدون جرم محال است. ولی با اقدامات صحیح علمی و روشهای پیشگیرانه و سیاست جنایی مناسب می توان میزان ارتکاب را کاهش داد. وجود جرم در جامعه، ابزارهایی را برای مقابله با آن می طلبد. افراد جامعه در مقابل ارتکاب جرم، بزه دیده و متضرر می شوند و در نتیجه حمایت از حقوق افراد جامعه، فلسفه تدوین قوانین جزایی می باشد. این قوانین در تمام دوران، حال به هیأت ابتدایی و یا پیشرفته، در تمام جوامع وجود داشتند. همین قوانین هستند

که با پشتیبانی اجرایی کیفری که دارند افراد را ملزم به رعایت حقوق و منافع یکدیگر می نمایند. جامعه مدرن و پیشرفته امروزی، تنوع نیازهای افراد را نیز سبب شده است. پیشرفتهای حاصله در امور اجتماعی، آثار مثبت فراوانی را به همراه داشته است. از جمله این پیشرفتهای ایجاد مشاغل و حرف گوناگون است. افراد نیز در جامعه امروزی ناگزیر از مراجعه به صاحبان این مشاغل و حرف می باشند. در واقع، زندگی اجتماع و روابط اقتصادی افراد، بدون وجود چنین مشاغلی دچار رکود خواهد شد. در کنار جنبه های مثبت این مشاغل، در صورت عدم پیش بینی راهکارهایی درخصوص تنظیم روابط بین افراد جامعه و صاحبان مشاغل و حرف، تبعات سوئی ممکن است حادث شود. در نتیجه آن زندگی خصوصی افراد دستخوش مشکلات و دگرگونیهای ناخوشایند خواهد شد. از جمله مهمترین موضوعاتی که در این جهت باید مورد توجه قرار گیرد، حفظ رعایت حریم خصوصی و اسرار شخصی است. موضوع مذکور تحت عنوان یکی از مباحث حقوق بشر نیز مورد مطالعه قرار می گیرد. حق حریم خصوصی که از آن به حق تنها بودن نیز یاد شده از جمله حقوقی است که انسانها به دلیل نیازهای شخصی از یک طرف سخت به آن وابسته اند و از سوی دیگر به دلیل ضرورت زندگی جمعی، مکلفند این حق را نسبت به دیگران به رسمیت شناخته و آن را محترم دارند.^۱

زیرا وظیفه قوانین جزایی، حمایت از ارزشهای جامعه است. لذا این حمایت از ارزشهای مادی بعمل می آید. نظیر قوانینی که از اموال حمایت می کنند، نگاه حمایت مذکور از ارزشهای معنوی بعمل می آید. در قوانین جزایی جمهوری اسلامی ایران، با توجه به برخورداری آن از منابع غنی حقوق جزایی اسلام و تأکید شرع مقدس بر

۱- کدخدایی عباس. شبکه های اطلاعاتی جهانی و نقض حقوق بشر با تأکید بر حق حریم خصوصی. اردیبهشت ۱۳۸۳. سایت اینترنتی ایران و جامعه اطلاعاتی.

حمایت از حیثیت معنوی افراد در برابر صدمات معنوی علیه افراد واکنش کیفری در نظر گرفته شده است. در این پژوهش که در پیش روی داریم در قسمت اول بحث تعاریف و مفاهیم، جرم جاسوسی، تمایز جاسوسی و خیانت به کشور و قوانین مختلف چه قبل و بعد از انقلاب ایران در خصوص جرم جاسوسی و افشای اسناد مورد مطالعه قرار گرفته و نهایتاً مرادی از ق.م.ا سال ۱۳۷۵ و ق.م.ج.ن.م. مصوب ۱۳۸۲ در تجزیه و تحلیل قرار گرفته و در قسمت دوم پژوهش صدمات معنوی و افشای اسرار حرفه ای و قوانین مربوط به حرف مختلف، تعهد و سوگند صاحبان حرف نسبت به اسرار شخصی افراد که در اختیار دارند مورد بحث قرار گرفته و در پایان نیز موارد مجاز انکار اسرار شخصی نیز توضیح داده شده است.

علائم اختصاری

- ۱- ق.ا = قانون اساسی
- ۲- ق.م = قانون مدنی
- ۳- ق.آ.د.ک = قانون آیین دادرسی کیفری
- ۴- ق.م.ا = قانون مجازات اسلامی
- ۵- ق.د.ک.ا = قانون دادرسی کیفری ارتش
- ۶- ق.م.ج.ن.م = قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح